

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

lege anno CDXLIX. lata constet Irenaeum post binas nuptias, contra canones apostolicos, Tyriorum Episcopum factum, ab Ecclesia illa, nulla praevia damnatione canonica, solo Principis imperio canones infractos ulciscente dejectum, mandata Hormisdæ Praefecto praetorio rei iudicata executione. Refert etiam Liberatus non dissimile Zenonis decretum; qui Petrum Moggum à sectatoribus suis Patriarcham Alexandria creatum nondum satis functo Timotheo, quem Basiliscus tyrannus sede sua depulerat, misso ad Anthemium Aegypti praefectum rescripto amovit. Id singulare in Moggo reperio, quod haeresim Eutyochianam palam profiteretur. Ceterum Liberatus alienae sedis invasionem, seu mavis adulterium contra canones patratum, à Zenone coercitum docet, his verbis: *Anthemius accepta imperiali iussione, expulsi sacerdotio Petrum tanquam adulterum, & contra leges Ecclesiae factum, & in episcopalem sedem Timotheum Salophaciolum revocavit. Quae omnia à Principibus acta sunt iure quodam extraordinario, idque in apertissima canonum violatione: quae nulla causae cognitione nec iudiciorum solennibus indigebat, sed in mera facti executione versabatur. Etenim si occulto & ambiguo crimine pulsati fuissent Episcopi, cognitio canonica synodum solum respexisset. Sed in manifestissima violatione, canonibus factam injuriam iis poenis Principes ulciscabantur quae legibus irrogatae erant, nempe expulsionem à sede. Deturbationem enim illam, quae vacantem Ecclesiam redderet, sui arbitrij esse putabant; non autem regradationem, vel dejectionem ab episcopali dignitate, quae poena erat merè ecclesiastica. Poenam autem illam expulsionem hanc vacatione episcopatus hodie irrogare non possunt Principes, ob eas causas quas tomo secundo exponam.*

C A P V T II.

Synopsis.

I. Violatis canonibus, dupliciter prospicitur discipline; vel lata lege, vel specialiter emendato quod perperam gestum est. Lata legis exemplum, è Codice Theodos. & Iustin. Explicatur lex Omni innovatione. C. de sacros. Ecclesis. Theodosius relationes synodicas Illyrici in rebus dubiis tribuit Episcopo CP. Quod carnis effectus.

II. Photij expositio refutatur, qua omnes quaestiones canonicas tribui putat Episcopo CP. non autem solam relationem rerum dubiarum. Opinio viri eruditi, qui censet innovationem à lege damnatam versari in eo quod Illyriciani recessissent à sede CP.

III. Principes specialiter quoque querelis adversus canonica iudicia delatis prospiciebant; quia patro-

cinium debebant non solum canonibus, sed etiam Clericis; ut probatur è Concilio Chalcedonensi.

IV. Querela ad eos contra iudicia ecclesiastica delata, variè se gerebant. Aliquando ipsi cognitionem ad se transferebant. Id ostenditur exemplo Athanasij Alexandrini. Eius appellatio à Concilio Tyrio ad Constantinum responder appellacionibus ab abusu; & differt ab appellacione Donatistarum.

V. Quatuor vitia seu nullitates Synodi Tyria. Hostes Athanasij à iudicio non rejeiti. Delegati in Marcionidem ad testimonia recipienda, qui è caetu illo erant suspensissimi. Delegatio decreta à parte tantum Concilij. Testimonia recepta in iuramento. Dolus & insidia iudicium.

VI. Ob ea vitia Athanasius libello postulat à Dionysio Imperatoris legato, ut negotium integrum ejus cognitioni referret.

VII. Damnatur Athanasius. Appellat Constantinum, ob dolum, insidias, & vim hostium potius quam iudicium. Constantinus cognitionem suscipit, ut cognoscat de perverso illo iudicij ordine. Ea cognitio eluditur, nova accusatione majestatis lese delata. Ea de causa Athanasius in Gallias relegatur à Principer. In angustiis licere putavit Athanasius auxilia Principum implorare adversus infesta iudicia ecclesiastica.

I. PRINCIPUM auctoritate restitutos esse violatos canones, & male gestarum rerum correctionem ex ea petendam, docuit Iustinianus. Quod duplici modo fiebat, vel latis legibus, quae innovationes tentatas ab Episcopis ultra progredi vetarent, & canonum executionem in futurum decernerent, vel etiam amota specialiter canonis alicujus violatione. De primo genere extrat in Codice elegans Theodosij Junioris constitutio, cujus haec sunt verba: *Omni innovatione cessante, vetustatem & canones pristinos ecclesiasticos, qui usque nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici provincias servari precipimus. Tum si quid dubietatis emerferit, id oporteat, non absque scientia viri reverendissimi sacrosanctae legis antistitis urbis Constantinopolitanae, quae Romae veteris prerogativa letatur, conventui sacerdotali sanctoque iudicio reservari. Quis mihi videatur genuinus hujus legis sensus, aperiam; praecipue cum à Photio in alienam à vero sententiam detorta fuerit, & in ejus enarratione quoque vir eruditissimus peccarit. Duo sunt legis membra. Primo cavetur, ut antiqui mores & canones ecclesiastici vim suam obtineant, etiam in provinciis Illyrici ut in ceteris reliquarum Dioeceseon provinciis; ita ut si quid innovatum fuerit contra canones, Episcoporum incuria vel ambitu, omni effectu careat. Hic ergo Theodosius moribus antiquis & canonibus integram auctoritatem restituit, & innovationes amolitur. Pars autem ista commate distinguenda est à verbis sequentibus legis, juxta lectionem Codicis Theodosiani quam proposui. Secunda verò pars incipit ab hac*

Ubi in d. de. v. c. 16.

Videtur in No. 113. poliam. p. n. huj. capit.

L. Omni. 47. C. Th. de Episc. & l. c. de sacros. Eccles.

Ballano in d. p. l. p. c. 16.

L. c. de d. de. v. c. 16.

particula, *Tum*, quæ extat in Codice Theodosiano; in cuius locum irrepfit in Codice Iustiniani particula *Ut*; quæ licet eundem sensum exprimere possit, non tamen sic apertum, ut eum altera lectio præfert. Secundæ autem partis hic est sensus: Si quod dubium emerferit in canonum interpretatione, (quo prætextu Episcopi canonum violatorum invidiam à se depellebant) eam non unius Episcopi Metropolitanæ arbitrio temperandam, sed conventui sacerdotali & plenæ Illyricianæ Diœceseos synodo committendam; ita tamen ut ea de re ad sedem Constantinopolitanam referatur. Canones pristini nulli sunt alij præter Nicænos & Antiochenos, qui quæstiones canonicas synodorum iudicio finiendas decernunt. quod Synodus quoque Constantinopolitana amplexa est, collectis provinciarum synodis in unum Diœceseos integræ conventum. Attamen fatendum est, sub prætextu conservandæ vetustatis, novitatem magni momenti ad amplificandam Constantinopolitanæ sedis auctoritatem hac lege induci: quæ ita canonicas quæstiones Conciliis Illyricianis reservat. ut res dubiæ ad Episcopum Constantinopolitanum referantur, eo quod nova Roma veteris Romæ privilegiis fruatur, & novæ Romæ Episcopus primatu honoris potior sit post Romanum Episcopum, juxta canonem secundum Synodi Constantinopolitanæ. Unde sequi videbatur, eas omnes provincias quæ intra fines Orientalis Imperij comprehenderentur, ab urbis regni Episcopo eadem auctoritate regendas qua veteris Romæ Episcopus Occidentales provincias administrabat. Ideoque sicut difficiles causæ & ambiguae à synodis ad Romanam sedem referendæ sunt, ut observamus alibi ex Innocentio primo, ita quoque si quid dubietatis emerferit in canonum interpretatione, à synodis Illyrici iudicandum decernit Theodosius, non absque scientia Episcopi Constantinopolitani, id est, relatione ad eum Episcopum facta. Loquitur enim de Illyrico Orientali, quod Macedoniæ & Daciæ ambas Diœceses complectebatur, distractumque fuerat temporibus Theodosij senioris à reliquo Illyrico; quod deinceps Occidentale vocatum est, eò quod Occidentis Imperio reservatum fuerit, ut ante divisionem illam, solidum Illyricum Occidenti adscribatur. Sed Theodosij conatus irritus fuit. Etenim post tempora istius legis (quæ lata est anno quadringentesimo vigesimo primo) à solo Romano Episcopo Macedoniæ Episcopi pependerunt, ad eumque solum relationes suas in rebus dubiis destinaverunt, ut patet ex epistola Leonis ad Ana-

stasium Theſſalonicenſem, cui vices quoque ſuas per Macedoniæ Diœceſim commiſerat. Inde eſt quod Clerici Conſtantinopolitani, cum privilegia ſedis ſuæ tantopere aſſertum & amplificatum irent in Concilio Chalcedonenſi, Illyrici mentionem nunquam injecerunt, ſolâſque Diœceſes Thraciam, Aſianam, & Ponticam obtinuerunt canone xxviii. illius Concilij. Quare lex Theodoſij effectum fortita non eſt, in eo capite quod Illyricum Orientale Conſtantinopolitano Episcopo addicebat, cum Patriarchatui Romano ſemper paruerit, donec per vim à ſedis apoſtolicæ adminiſtratione diſtractum eſt, ut dixi cap. i. libri primi.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

CVM illustrissimus Archiepiscopus observaverit hoc loco irritum fuisse conatum Theodosij, qui relationem rerum dubiarum Illyricianæ Diœceseos tribuere tentaverat Episcopo Constantinopolitano, officij atque muneris mei esse puto hanc illius observationem confirmare auctoritate ejusdem Theodosij, præsertim cum immortalis memoriæ viro (ut de Baronio dicebat Simondus) debere me iudicem; ut que rectè & verè ab eo dicta sunt, ea ut pro veris habeantur, enitar quoad possum. Itaque conjecturam ejusdem Archiepiscopi ostendam veram esse ex rescripto Theodosij ad Honorium Augustum, quo (ut rectè adnotatum est ab Holstenio) abrogavit legem illam quam in hoc paragrapho Marca suscepit explicandam, privilegiaque Romani Pontificis in Illyricianæ Ecclesias renovavit ac confirmavit rogatu Honorij. Edita est nuper ab Holstenio Synodus habita Romæ anno dcccxxi. sub Bonifacio secundo: inter cujus Acta extat epistola Honorij ad Theodosium, qua eum rogat ut remotis quorundam Episcoporum Illyricianorum subreptionibus, antiquum ordinem præcipiat custodiri, & ut privilegia Romane sedis inconculsa perdurent. Præstat autem ista Honorij verba referre. *Petit enim (sedes apostolica) ut hac privilegia que dudum à patribus constituta usque ad nostræ tempora servata sunt, inconculsa perdurent. In qua parte perspicit serenitas tua nihil veteris decretis, si qua canonum conscripta sint regulis, penitus derogandum, nec tot jam seculorum reverentiam novellis præjudiciis sauciendam, Domine. Unde majestas tua, recensius nostra pietatis affectibus, Christianitatis memor, quam peccatoribus nostris misericordia cælestis infundit, universis remotis que diversorum Episcoporum subreptionibus per Illyricum impetrari dicuntur, antiquum ordinem præcipiat custodiri; ne sub Principibus Christianis Romana perdat Ecclesia quod alij Imperatoribus non amisit.* Rescripsit itaque Theodosius ad Honorium, remotam à se esse subreptionem Episcoporum Illyricianorum, præsertimque apostolicam disciplinam & canones veteres obtinere debere sancivisse, demandata hujus decreti executione Præfectis prætorio Illyrici sui, id est, Illyrici orientalis, cui præerat Theodosius Imperator Orientis. Hæc sunt ejus verba: *Vnde omni supplicantiùm Episcoporum per Illyricum subreptione*

Janij 2. m. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

Thod. l. 1. c. 11. 1. c. 11. 1. c. 11.

conveniatis, re ipsa quantum severitatis integritatisque sit in vestris sententiis, coram meipso declaraturi. Attamen cognitionis istius eventus male cessit Athanasio per fraudes Eusebianorum, qui sententiæ suæ contra judiciorum ordinem lata viribus diffidentes, novam calumniam compingunt, scilicet minatum fuisse Athanasium, se cataplum seu frumentariam subvectionem, quæ classe Alexandrina Constantinopolim quorannis deferretur, interversurum, quod redemptis testibus cum Principi probassent, ejus iudicio in Gallias relegatur. Meminerunt utriusque sententiæ Episcopi Orientis in epistola sua synodica, apud Hilarium: *In presentem Athanasium dignam pro criminibus sententiam dicunt. Propter quod Tyro fugiens, Imperatorem appellat. Audie etiam Imperator, qui interrogacione habita, omnia ejus flagitia recognoscens, sua illum sententia in exilium deportavit.* Ex Athanasij libellis, & rescripto Constantini, apertissimè constat Athanasium existimasse in his angustiis liberum esse afflicto subsidium tuitionis imperatoris implorare, & Principis partes esse ut perspiciat an vis ulla contra præscriptum legum & canonum illata sit.

de Nestorio. De causis criminalibus pronuntiaverat, quas Princeps evocaverat Constantinopolim. Idem Theodosius ordinem causarum præscripsit Concilio Ephesino 11. ut nullæ lites civiles agerentur ante quæstionem fidei. Insuper etiam Flavianum abstinere à iudicio, & sedere inter reos, quamvis ordinario jure aliter fieri debuisset.

ACTORITAS Principum in aliis quoque judiciorum ecclesiasticorum articulis exercebatur, de quibus nunc agendum est: quamvis pleraque à nostris moribus sint aliena, atque ideo in usum deduci non possunt, quin aperte Sacerdotij & Imperij Concordia lædatur. Imperatores ergo Romani à Sacerdotibus interpellati, judices dare poterant, sed Clericos, qui de negotiis ecclesiasticis sententiam ferrent. Eam auctoritatem aperte Principibus asseruit Concilium Milevitanum secundum anno quadringentesimo decimo sexto, quod relatum est à Gratiano: *Placuit ut quicumque ab Imperatore cognitionem publicorum judiciorum petierit, honore proprio privetur. Si autem episcopale iudicium ab Imperatore petierit, nihil ei obstit.* Vfus istius auctoritatis manavit à Constantino in causa Cæciliani Carthaginensis Episcopi, qui per summam injuriam à septuaginta Episcopis Donati schismate infectis damnatus, Ecclesiam retinebat. Qua de re conquesti sunt Donatistæ Anulino Proconsuli Africae, impendiò postulantes ut fasciculum in aluta signatum cum libello sibi oblato ad sacrum Comitatum dirigeret. Constantinus juris religiosissimus Princeps cognitionem criminis ecclesiastici (de traditione enim librorum sacrorum agebatur) adversus Episcopum suscipere noluit. Sed Donatistis acriter ea de re objurgatis, & Episcopos è Gallia, ubi Princeps tunc morabatur, sibi judices dari postulantes, eò quòd Africana iudicia per contentiones partium suspecta essent, Princeps pacis ecclesiasticæ studiosissimus tres Galliarum Episcopos, Maternum Agrippinensem, Reticium Augustodunensem, & Marinum Arelarensem delegavit, qui unà cum Melchiade Romano Pontifice litem dijudicarent. Nec enim causa illa generalis, quæ totius Ecclesiæ communionem perturbabat, absque Romano Pontifice rite definiri poterat. Meminerunt Eusebius, Optatus, & B. Augustinus hujus delegationis; cujus sunt hæc verba in epistola ad Melchiadem: *Vsum est mihi ut idem Cæcilianus cum decem Episcopis qui illum reum facere videantur, & decem alijs quos ipse sue liti dyudicationi necessarios existimaverit, Romam navigio trajiciat: ut ibi coram vobis, Reticio etiam, & Materno, & Marino collegis vestris, quos ea de causa Romam maturare jusserim,*

vide lib. 1. cap. 7. §. 2.

vide lib. 5. cap. 11.

C A P V T III.

Synopsis.

I. Auctoritas Principum Romanorum in plerisque capitibus judiciorum ecclesiasticorum expenditur. Dabant judices, sed Clericos, in causis ecclesiasticis, è Concilio Milevitano, & è delegatione trium Episcoporum Gallie in negotio Donatistarum à Constantino facta, qui unà cum Melchiade de Cæciliano iudicium ferrent. Ex illa delegatione Augustinus probat contra Donatistas, iudicium illud non fuisse usurpatum.

II. Eadem iudices dandi potestas probatur è Concilio Chalcedonensi.

III. Episcopis delegatis auctoritatem dabant iudicandi eos qui alias sibi subditi non essent, è Cyrillo Alexandrino.

IV. Metropolitanis aut Patriarcha suspecto, ab una provincia iudicium transferrebat in aliam; è Concilio Berytensi, quod relatum est in Chalcedonensi.

V. Synodis à se indistinctis præscribebant iudiciorum ordinem. Quod docetur aliquot exemplis. Theodosius irritum declaravit Concilium Ephesinum, quòd sine præscripto à Principe in modo procedendi excessisset. Cause tamen cognitionem integram reliquit Concilio.

VI. Synodus Ephesina conqueritur, non de incompetentiâ Principis, sed de obreptione; quam Legatis missis ostenderunt. Discussio, an ordo retentus esset à Concilio, fieri poterat in Consistorio, ut sententur Orientales. Negotio discussio, Theodosius confirmat Acta Synodi Ephesina, quæ antea resciderat.

VII. Explicatur in quo fines præscripto à Theodosio excessisset Concilium Ephesinum. Absente Ioanne Antiocheno & legato Principis, iudicium habuerat